

Studenttingets innspill til Malthe-Sørenssen-utvalget om kunstig intelligens i høyere utdanning

Innledning

Studenttinget ved NTNU takker for muligheten til å komme med innspill til utvalget om kunstig intelligens i høyere utdanning.

Innledningsvis ønsker Studenttinget å understreke viktigheten av dette arbeidet og viktigheten av at arbeidet ikke munner ut i reguleringer, men heller i retningslinjer og veiledere. Studenttinget ser det som helt fundamentalt at de etiske, pedagogiske og verdibaserte vurderinger gjøres av det enkelte individ eller fagmiljø i dens karriere eller utdanning – som en del av det utforskende og sannhetssøkende akademisk.

Kunstig intelligens endrer rammene for hva høyere utdanning er og skal være. Studenttinget ønsker med dette innspillet å belyse sentrale utfordringer, nødvendige kulturendringer og konkrete tiltak for at UH-sektoren skal kunne verne om sin faglige integritet og relevans samt oppfylle samfunnsoppdraget sitt i en tid preget av rask teknologisk utvikling og demokratisering av KI. Studenttinget NTNU benytter også muligheten til å fremheve viktigheten av gratisprinsippet som kjerneverdi i norsk offentlig høyere utdanning; denne må skjermes for å hindre at teknologisk kompetanse blir et privilegium for dem som har råd til å skaffe seg de beste verktøyene.

Sektorens største utfordring

KI forsterker et av sektorens mest grunnleggende problemer de siste tiårene: utviklingen har vært preget av en systematisk prioritering av økt kunnskapsmengde og arbeidsmarkedstilpasning; også når denne har gått på bekostning av grunnleggende akademiske verdier. Resultatet er systematisk nedprioritering av studentenes læring om kunnskapens og kompetansens menneskelige, sosiale og etiske kontekst. Når studentene i mindre grad utvikler evnen til å foreta faglige og etiske vurderinger, svekkes utdanningens relevans og sektorens integritet.

Løsningen krever en kulturendring til en verdibasert, kontekstualisert utdanning, som ansvarliggjør og danner – gir evnen til å forme og utvikle seg selv; i tråd med akademiske prinsipper og verdier.

Studenttinget mener at en kulturendring som gir studentene eierskap til og tilhørighet til akademisk vil øke samfunnets tillit til akademisk og vitenskap. Et slikt desentralisert tiltak spredt til bredden av vår studentmasse er essensielt for å nå alle deler av samfunnet vårt i en tid hvor kraftige KI verktøy sprer ikke-kvalitetssikret informasjon.

Tiårsbildet, endrende kompetanse behov og ferdigheter

Om ti år vil KI være en integrert del av utdanningen, ikke stå i sentrum, men som verktøy for læring. For at dette skal fungere, må sektoren løfte alle aktører til et felles nivå av

KI-literacy. KI-literacy betyr å kunne identifisere, forstå, tolke og skape med KI, samt ha en kritisk tilnærming til verktøyet, prosessen og resultater. Denne kompetansen er en viktig premisse for vellykket KI integrering, for både fagansatte, ledelse og studenter. Kritisk tenkning, etisk refleksjon, disiplinlig dybde og metode kunnskap blir viktigere; ren memorering har sin plass, men blir mindre viktig fremover. Også operasjonell kunnskap om bruken av KI, altså opplæring i «prompt»-skrivning, tolkning av resultater og modell forståelse blir viktig kompetanse for å bygge forståelse for verktøyene som tas i bruk. Frem til KI-literacy blir en integrert del av allmenndannelsen i grunnskoleopplæringen må UH-sektoren gi tilleggsopplæring og veiledning med fokus på KI.

Vurdering og tilpasninger

Studenttinget NTNU mener at KI kommer til å bli en integrert del av utdanning, dette gjelder også eksamen. Der KI utfordrer tradisjonelle eksamener må sektoren ta høyde for nye verktøy; ved å tilpasse læringsmål, endre vurderingsform eller gjennom andre grep. Det er essensielt at endringer begrunnes pedagogisk for å utnytte merverdien av nye verktøy. Studenttinget NTNU ser det som svært lite hensiktsmessig å holde fast på utdaterte lærings-mål og -former på grunn av en redsel for verktøy eller av rent administrative grunner. Studentenes læring skal fortsatt være i sentrum i utviklingen av vurderingsopplegg.

Undervisning, læringsaktiviteter og langsvarsoppgaver

KI gir muligheter for mer individualisert læring, raskere tilbakemelding og nye former for problemløsning i undervisningen. Samtidig utfordrer teknologien tradisjonelle arbeidsprosesser og stiller høyere krav til etiske vurderinger og akademisk metode. For masteroppgaver og andre langsvarsoppgaver er dette et paradigmeskifte: KI kan brukes som effektiv støtte, men for å sikre sektorens integritet i storsamfunnet kreves sterk grunnkompetanse i akademisk etikk, metode og kritisk refleksjon. Institusjonene må tydeliggjøre hva som er akseptabel bruk av KI i forskningsprosesser, og kreve at kandidater dokumenterer egen innsats, vurderinger og etiske vurderinger i hele arbeidsprosessen.

Kompetanse hos fagansatte,

Faglige ansatte må ha tilbud utvidet pedagogisk kompetanse kombinert med opplæring i KI-literacy for å kunne undervise og veilede i en tid der kunstig intelligens påvirker læringsprosesser. Strengere krav til generell pedagogisk kompetanse og muligheter for etterutdanning vil gjøre dem bedre rustet til å integrere KI fagdidaktisk, tilpasse undervisningsmetoder og vurdere læringsutbytte på måter som fremmer dybdekunnskap og refleksjon. Selv om KI endrer hvordan studenter finner og bearbeider informasjon, endrer det ikke de grunnleggende nevrologiske og pedagogiske prinsippene for hvordan mennesker tilegner seg kunnskap, derfor må institusjonene styrke både pedagogikk og vurderingskompetanse hos alle som underviser.

Nasjonale retningslinjer

Det er behov for klare nasjonale KI retningslinjer som tydeliggjør prinsippene for vurdering, krav til dokumentasjon og veiledning i etisk bruk av KI. Samtidig må ansvaret for konkrete vurderinger ligge lokalt, slik at fagmiljøene kan tilpasse nasjonale prinsipper til disiplinspesifikke behov og bevare fagmiljøenes særegenhet. Nasjonale rammer bør derfor tydeliggjøre overordnede krav og etiske standarder knyttet til KI, mens lokale

enheter oversetter disse til reglement, vurderingskriterier og opplæringstiltak som gir mening i den enkeltes faglige kontekst.

Fagspesifikke særtrekk

Med NTNUs teknisk-naturvitenskapelig hovedprofil og tyngdepunkt innen profesjonsutdanninger har NTNU et særskilt ansvar for å utdanne brukere som forstår teknologien og dens konsekvenser. Disse fagområder må prioritere sterk metodekompetanse og systematisk etisk refleksjon i sine studieprogrammer, og bidra til å utforme undervisningsopplegg som trener studentene i å vurdere både tekniske og samfunnsmessige sider ved bruk av KI i deres fagfelt, som vil gi dem ferdigheter til å handle ansvarlig i komplekse, tverrfaglige problemstillinger.

NTNU har også et særskilt ansvar for noen fagområder innenfor utøvende kunstneriske fag. Det er særdeles viktig å verne om kunstens menneskelige merverdi i utdanningssektoren i møte med kunstig intelligens.

Konklusjon

For at høyere utdanning skal bevare sin relevans og integritet i møte med KI, må sektoren gjennomføre et verdibasert skifte: løfte KI -literacy for hele sektoren, prioritere læringsmål rettet mot kritisk tenkning og etikk, og ta i bruk vurderingsformer som fremmer dybdelæring fremfor studiepoengproduksjon. Dette vil kreve både nasjonale føringer og lokale tilpasninger, styrket pedagogisk kompetanse og et tydelig fokus på dannelse som kjerne i akademisk virksomhet.